

De Sloveense varkenssector is een klein beestje

Tekst en beeld: Jef Verhaeren

De land- en bosbouw in Slovenië draagt ongetwijfeld sterk bij tot het mooie landschap van dit zuiderse land. De activiteiten zijn echter slecht gestructureerd en vooral de varkenssector is het kneusje.

Het Krškopolje-varken kan gehouden worden in benadeelde gebieden en het kan ook buiten leven.

Het Krškopolje-varken wordt vooral gefokt voor zijn hoge vleeskwiteit.

Na de toetreding tot de EU ging het landbouwinkomen in Slovenië de eerste jaren lichtjes vooruit, maar al in 2006 begon het bergaf te gaan. Wellicht in het spoor van buurland Oostenrijk ging men zich sterk richten op de subsidies van het plattelandsbeleid. Maar ook daar kon de varkenssector zich niet echt aan optrekken.

Kenmerken Sloveense varkenssector

De Sloveense varkenssector is in het algemeen erg traditioneel. 31,4 procent van de varkensbedrijven heeft minder dan 10 varkens. De Sloveense consument eet 85 kg vlees per jaar, hoofdzakelijk varkensvlees. Het land is slechts voor 85 procent zelfvoorzienend voor vlees en moet dus vooral varkensvlees invoeren.

Van de gehele dierlijke productie ging de varkenssector sinds 2006 het sterkst achteruit. Van 570.000 stuks liep de varkensstapel terug tot 288.350 in 2013. Zowel het aantal biggen als het aantal zeugen loopt terug. Er waren nog 23.000 zeugen in 2013. Dat jaar was de varkensvleesproductie nog slechts goed voor 5 procent van de Sloveense landbouwproductiewaarde. Belangrijkste reden voor de achteruitgang zijn de slechte

varkensprijzen in het algemeen maar, specifiek voor Slovenië, vooral het gebrek technologische en structurele ontwikkeling en de ondoeltreffende marktorganisatie.

De Sloveense varkenssector is dus niet competitief en moet steeds meer varkensvlees invoeren. Toch zijn er verschillende varkensrassen zoals het Sloveense Landras, het Sloveense Large White en kruisingen met Piétrain. Daarnaast is er ook nog een traditioneel Sloveens varkensras, het Krškopolje-varken, dat op zeer kleine schaal wordt gefokt.

Sprekende cijfers

Het totaal aantal varkens liep van 601.953 in 2000 terug tot 395.593 in 2010 en tot 281.319 in 2014. Het aantal biggen onder 20 kg daalde van 174.418 in 2000 tot 99.043 in 2010 en tot 63.590 in 2014. De export van levende varkens liep terug van 26.693 in 2010 tot 25.400 in 2014, de import steeg van 63.038 levende varkens in 2010 tot 76.089 in 2014. De varkensvleesproductie daalde van 553.000 ton in 2010 tot 381.000 ton in 2014.

Panvita, een groot bedrijf

Eén van de grootste landbouwgroepen en meteen de tweede grootste varkensgroep van Slovenië, is Panvita. De groep bestaat sinds 1922 en telt 12 verschillende bedrijven, van zowel plantaardige als dierlijke productie tot verwerking en vermarkting. Het produceert zo'n 120.000 varkens op jaarbasis op twee bedrijven in de regio Pomurska in het noordoosten van Slovenië, waar trouwens bijna de helft van de Sloveense varkensproductie wordt gerealiseerd.

Panvita blijft groeien. Het werkt vooral met Duitse genetica en doet proeven met Piétrain- en Duroc-beren. Onder eigen merken worden de varkensvleesproducten vermarkt in Sloveense supermarktketens maar ook geëxporteerd. Panvita wil de export van zijn vleesproducten nog sterk uitbreiden. In 2005 werd reeds voor 2 miljoen euro uitgevoerd, in 2006 voor 5 miljoen euro. De belangrijkste exportlanden zijn de landen van ex-Joegoslavië, Duitsland en Denemarken.

Het Krškopolje-varken

Het Krškopolje-varken is het enige bewaarde oorspronkelijk Sloveense varkensras. Het vindt zijn oorsprong in de Zuidoostelijke Dolenjska-streek en is aangepast aan minder gunstige, ook bergachtige, omstandigheden. Het bevat veel vet en geeft lekker vlees. Er is een stamboek sinds 1992. Aanvankelijk mocht het niet gegeten worden. Vooral sinds 2003 kent de productie van het Krškopolje-varken een revival. De Krškopolje-varkensstapel is nog beperkt. Er zijn op dit ogenblik zo'n 300 zeugen, 60 beren en 5.000 Krškopolje-varkens op 90 bedrijven. In 2003 waren er nog maar 690 Krškopolje-varkens. De productie, hoe klein ook, neemt dus toe. Het Krškopolje-varken is middelmatig groot. Een zeug kan 155 tot 175 cm lang zijn en 80 à 85 cm hoog. Het dier is kalm, maar beperkt vruchtbaar. Per worp zijn er 8,2 tot 10,4 biggen maar slechts 7,9 biggen halen het spenen. Het kan naar verluidt met een kg per dag groeien. Het varken is heel herkenbaar met een witte band over de schouder. De voorste poten zijn wit en normaal ook de neus. De rest van het lichaam is zwart. De schouders zijn sterk, de hammen breed, vol en lang.

De landbouw in het kort

De Republiek Slovenië ligt ten zuiden van Oostenrijk aan de zuidrand van de Alpen. Het land is slechts 20.255 km² groot en telt bijna 2 miljoen inwoners.

Toch is het geografisch zeer verscheiden. Het is vrij bergachtig. Meer dan 50 procent van de oppervlakte is bebost. Ten noorden en ten westen liggen de Alpen en het Alpijns gebergte. Het oosten is vlak. Het zuidelijke gedeelte bestaat uit middelmatige berg- en heuvellandschappen en Slovenië heeft een kuststrook van 47 km aan de Adriatische Zee. Het land heeft een woelige geschiedenis en was in de loop der tijden gedeeltelijk in Italiaanse, Oostenrijkse en Hongaarse handen. Sinds Wereldoorlog II maakte Slovenië deel uit van Joegoslavië, waarvan het de welvarendste republiek was. Er waren toen grote, goed uitgeruste staatslandbouwbedrijven en kleine traditionele privébedrijven.

In 1991 werd Slovenië onafhankelijk en ontsnapte zo aan de burgeroorlog. Veel grote bedrijven bezweken onder de concurrentie en veel kleine bedrijven moesten stoppen. Anderen gingen zich specialiseren en herstructureren, maar de sector bleef te kleinschalig. Sinds 2004 maakt Slovenië deel uit van de EU en sinds 2007 van de eurozone. Economisch was Slovenië altijd al op West-Europa gericht. Het bnp is 13.700 euro per capita en de handelsbalans is licht negatief. Aanvankelijk evolueerde het landbouwincome na de toetreding gunstig. Sinds 2006 ging het echter achteruit.

De bijdrage van de landbouw tot het bnp bedraagt 1,1 procent, waarmee Slovenië ruim onder het EU-gemiddelde scoort. Slechts 477.023 ha is landbouwland. Daarvan is 65 procent grasland en nog eens 20 procent wordt gebruikt voor voedergewassen. Er waren in 2013 72.377 landbouwbedrijven met een gemiddelde oppervlakte van 6,6 ha. De landbouw is goed voor 82.746 voltijds banen. Het gemiddeld landbouwincome bedraagt 5.200 euro. De totale productiewaarde van de Sloveense landbouw noteert nu 915 miljoen euro, 44 miljoen minder dan in 2007. Sinds 2004 loopt de landbouwproductie lichtjes terug en sinds 2010 zeer sterk. ←

De Sloveense varkenssector is een klein beestje.

De Sloveense consument eet 85 kg vlees per jaar, hoofdzakelijk varkensvlees.

Het Krškopolje-varken wordt vooral gefokt voor zijn hoge vleeskwaliteit. Het kan gekweekt worden in benadeelde gebieden en het kan ook buiten leven. Het vlees bevat gezonde vetzuren en is erg smakelijk. Het ras wordt nu speciaal beschermd in Slovenië. Oorspronkelijk werd het Krškopolje-varken onder meer gebruikt voor de productie van de befaamde Kranjska. Het intramusculair vet geeft het vlees veel smaak. Het is ook goed geschikt om geroosterd te worden. Tegenwoordig wordt er een speciale marketing-campagne voor opgezet.

Subsidies tweede pijler

In het spoor van Oostenrijk en zoals ook andere nieuwe zuidelijke en oostelijke EU-lidstaten, heeft Slovenië reeds enige tijd de tweede pijler van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) ontdekt, meer bepaald de subsidies voor Plattelandsontwikkeling. Tijdens een tocht door Slovenië maakten we kennis met heel wat projecten en ook met de, naar eigen zeggen, 'meest efficiënte expert om met subsidiedossiers EU-geld binnen te halen'. Dit heeft geleid tot de creatie van een mooi netwerk van agri-toerisme en goed uitgeruste wijnkastelen, inclusief riante wagen voor de eigenaar, maar ook tot merkwaardige moderne bedrijven, die op een vrij kunstmatige manier zogenaamde traditionele streekproducten maken en in uiterst moderne supermarkten aan de man brengen.

Ook varkensproducten, van gerookte hammen tot simpele maar traditioneel verpakte en duur verkochte reuzel, worden met Europese subsidies tot leven gebracht. Of deze projecten een lang leven beschoren is en of ze ooit op eigen benen kunnen staan, is echter maar de vraag. ←

Traditionele Prekmurjeham geproduceerd Europese subsidies.